

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Інститут журналістики

Кафедра соціальних комунікацій

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора

Інституту журналістики

з навчально-виховної роботи

Корнєєв В. М

11 » 09 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
(НАУКОВІ ЛЕКЦІЇ І СЕМІНАРИ ЗА ТЕМАМИ ДИСЕРТАЦІЙНИХ РОБІТ)**

для здобувачів освітньо-наукового рівня
доктор філософії

галузь знань
спеціальність
освітній рівень
освітньо-наукова програма
вид дисципліни

06 Журналістика
061 Журналістика
третій (освітньо-науковий)
журналістика
обов'язкова

Форма навчання	денна/заочна
Навчальний рік	2018/2019
Рік навчання	1
Кількість кредитів ECTS	5
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: **Різун Володимир Володимирович**,
доктор філологічних наук, професор кафедри
соціальних комунікацій Інституту журналістики

Пролонговано: на 2019/2020 н.р. Волон (Волобуєва А.М.) «02» 09 2019 р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2018

1. Мета дисципліни – навчити аспірантів інтерпретувати теми наукових досліджень на основі знання про соціальні комунікації як методологічного знання з використанням даних про предмет дослідження, його мету, завдання та методи.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни (за наявності):

Знати основні вимоги до освітнього рівня доктор філософії за Законом України «Про вищу освіту» та національною рамкою кваліфікацій.

3. Анотація навчальної дисципліни:

За ОНП з журналістики дисципліна є обов'язковою у підготовці аспірантів і має шифр ОНД.04. Вона передбачає використання знань з теорії та історії соціальних комунікацій для інтерпретації методологічних підходів у дослідженні журналістичкознавчих предметів.

4. Завдання (навчальні цілі):

- формувати загальну компетентність у вигляді здатності до проведення досліджень на відповідному рівні (відповідає компетентності ЗК1 ОНП «Журналістика»);
- розвивати здатність розробляти та реалізовувати проекти, включаючи власні дослідження, які дають можливість переосмислити наявне та створити нове цілісне знання та/або професійну практику і розв'язувати значущі соціальні, наукові, культурні, етичні та інші проблеми, що відповідає загальній компетентності ФК2.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1.	Володіти поняттям про методологічні засади розвитку соціальнокомунікаційної науки	Лекції 1-2, самостійна робота	Тест – 10 балів (мін. 6 балів)	
1.2.	Володіти поняттям про актуальність дослідження та проблему, на розв'язання якої спрямовано дослідження	Лекція 3	Тест – 5 балів (мін. 3 бали)	
1.3.	Оперувати поняттями об'єкта (предмета), мети і завдань дослідження в контексті актуальності теми	Лекція 4	Тест – 5 балів (мін. 3 бали)	
1.4.	Дотримуватися процедури й правил написання вступної частини до дисертації з обґрунтуванням зв'язку між такими компонентами дослідження, як актуальність (спрямованість на розв'язання комплексної та/або суспільно значущої проблеми), об'єкт, мета, завдання дослідження	Лекція 5, самостійна робота	Case study: аналіз текстів-проектів вступної частини з описом актуальності, об'єкта, мети і завдань дослідження – 5 балів	
2.1.	Здійснювати аналіз комплексних або суспільно значущих проблем та шляхів їх розв'язання науковими засобами (на матеріалі досліджень аспірантів)	Семінари-бесіди 4-6, самостійна робота (6 год.)	Case study: оцінюється письмова пропозиція кожного аспіранта (5 балів) та його участь в обговоренні (10 балів; мін. 6 балів) – 15 балів.	
2.2.	Встановлювати та обґрунтовувати зв'язок між такими компонентами дослідження, як	Семінари-бесіди 7-8, самостійна робота	Case study: оцінюється	

	актуальність (спрямованість на розв'язання комплексної та/або суспільно значущої проблеми), об'єкт, мета, завдання	(4 год.)	письмова аргументація аспіранта щодо зв'язку між актуальністю, об'єктом, метою і завданням та участь у двох семінарах – 10 балів (мін. 6 балів)	
3.	Переконувати опонента за допомогою наукової аргументації в актуальності свого дослідження	Колоквіум 1-3 (6 год.)	Оцінюється виступ кожного аспіранта - 5 балів	
4.	Пропонувати власний варіант методики дослідження, враховуючи методологічний досвід дослідників-попередників та зважаючи на актуальність, об'єкт, мету і завдання дослідження	Семінар-бесіда 9 з написанням методологічної пропозиції та її обговоренням (2 год.), самостійна робота, консультації, колоквіум-іспит	1. Методологічна пропозиція (текст) аспіранта як приклад з обговоренням під час семінару. Оцінюються тексти пропозицій кожного аспіранта – 5 балів . 2. Опис методики власного дослідження, що виноситься на іспит у вигляді колоквіуму – 40 балів	100

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання (необов'язково для вибіркових дисциплін, які не входять до блоків спеціалізації)

Результати навчання дисципліни (код) / Програмні результати навчання (назва)	1.1	1.2	1.3	1.4	2.1	2.2	3	4
ПРН1. Встановлювати та обґрунтовувати зв'язок між такими компонентами дослідження, як актуальність (спрямованість на розв'язання комплексної та/або суспільно значущої проблеми), об'єкт, мета, завдання	+	+	+				+	
ПРН5. Писати вступну частину до дисертації з обґрунтуванням зв'язку між такими компонентами дослідження, як актуальність (спрямованість на розв'язання комплексної та/або суспільно значущої проблеми), об'єкт, мета, завдання та методологія дослідження				+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки. Контроль знань аспірантів здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Впродовж семестру 25 % відводиться на аудиторне навчання, 75 % на самостійну роботу. За семестр аспірант максимально може набрати 60 балів, рекомендований мінімум – 36 балів, критично-розрахунковий мінімум – 20 балів. Під час складання підсумкового контролю – екзамен (у формі колоквіуму) аспірант може отримати 40 балів.

7.1. Форми оцінювання аспірантів:

- семестрове оцінювання:

1. Участь у лекціях (5 лекцій) – 25 балів:

- Після першої та другої лекцій, а також 3, 4 проводиться **тест** на перевірку засвоєння інформації. Кожен тест оцінюється 5-ма балами (тест включає 5 завдань, кожне завдання – 0 балів, якщо виконано неправильно, 1 бал – виконано правильно; у тесті має бути виконано правильно мінімум 3 завдання), перший тест – 10-ма (10 завдань, правильно має бути виконано мінімум 6 завдань). Підготовка до першого тесту передбачає самостійну роботу аспірантів.
- За результатами 5-ї лекції кожен аспірант виконує самостійно проєкт вступної частини до дисертації з описом актуальності, об'єкта, мети і завдань дослідження (5 балів). Пороговий критерій оцінювання – 0 балів, це означає, що виконане аспірантом завдання зараховується (5 балів) або не зараховується (0 балів). Не зараховуються ті роботи, в яких не обґрунтований зв'язок актуальності, об'єкта, мети і завдань дослідження. Така робота повертається аспірантові на доопрацювання після обговорення на семінарі.

2. Участь у семінарах (9 семінарів) – 35 балів:

- Перші три заняття – **колоквіум**, присвячений відстоюванню позиції аспіранта-дослідника у правильності вибору проблеми (її суспільної актуальності) для наукового розв'язання. Кожен аспірант повинен виступити з обґрунтуванням вибору проблеми. В обговоренні беруть участь інші аспіранти, наукові керівники, експерти, викладач тощо. Колоквіум передбачає презентацію проблеми аспірантом, яка включає її формулювання, посилання на думки експертного середовища щодо предмета проблеми та, власне, його проблемності, шляхи розв'язання проблеми, пошук яких здійснювався кимось, включаючи науковців. Необхідно продемонструвати ризики для суспільства, якщо проблема буде затяжною і не буде подоланою. Необхідно звернути увагу на реалістичність наукового розв'язання. Після презентації відбувається дискусія та обговорення. За колоквіум кожен аспірант отримує **5 балів**. У випадку, якщо аспірант не переконає в актуальності обраної проблеми, йому 5 балів не зараховуються, але він зобов'язаний або змінити проблему, або ставлення до обговорюваної проблеми і під час наступного семінару або консультації – доповісти.
- Наступні три семінари передбачають використання кейс-методу і розгляд проблем, які збираються розв'язувати аспіранти у своїх дослідженнях. Кожен аспірант готує письмову пропозицію щодо наукових шляхів, способів розв'язання обраної проблеми. Така пропозиція зараховується (5 балів) або не зараховується (0 балів), якщо розв'язок необґрунтований. Аспірант має доопрацювати свою пропозицію і зобов'язаний брати участь у кожному з трьох семінарів та обговорювати пропозиції своїх колег, за що він отримує 10 балів. Пропуск одного семінару призводить до втрати 5 балів, що є мінімальною межею для аспіранта. Аспірант, який пропустив два семінари, зобов'язаний зробити письмовий відгук на ті пропозиції колег, в обговоренні яких він не брав участі, щоб отримати мінімальну кількість балів за обговорення – 5. Таким чином, аспірант може отримати максимально **15 балів** або мінімально 10.
- Сьомий і восьмий семінари присвячені аналізу зв'язку між актуальністю, об'єктом, метою та завданням дослідження, викладеному після 5-ї лекції у текстах-проєктах вступної частини аспірантів та, за необхідності, скоригованому після попередніх семінарів. На семінарське заняття для бесіди виносяться роботи кількох аспірантів та обговорюються. Участь в обговоренні беруть усі аспіранти. Кожен аспірант за таку роботу отримує **10 балів**. Якщо один семінар пропущено, – 5 балів.
- Семінар-бесіда 9. Аспіранти під час самостійної роботи готують текст методологічних пропозицій. На занятті, як приклад, обговорюються чийсь пропозиції. Оцінюються тексти пропозицій кожного аспіранта – **5 балів**. Якщо пропозиції сформульовано некоректно, вони повертаються авторові для доопрацювання. На

основі своїх пропозицій аспіранти готують **опис методики власного дослідження, що вноситься на іспит у вигляді колоквиуму.**

3. Самостійна робота (120 год.):

- Підготовка до тесту за матеріалами лекцій 1-2.
- Підготовка тексту-проєкту вступної частини дисертації з описом актуальності, об'єкта, мети і завдань дослідження до лекції 5.
- Підготовка письмової пропозиції щодо вибору комплексної або суспільно значущої проблеми та шляхів її розв'язання науковими засобами (за матеріалами досліджень аспіранта).
- Підготовка тексту аргументації щодо зв'язку між актуальністю, об'єктом, метою і завданням дослідження.
- Написання методологічної пропозиції та опису методики власного дослідження, що вноситься на іспит.

Самостійні роботи надсилати на адресу v.v.rizun@knu.ua. У темі листа та в назві прикріпленого файлу спочатку вказувати прізвище аспіранта.

- підсумкове оцінювання:

- форма оцінювання – іспит;
- максимальна кількість балів, які може отримати студент – 40 балів;
- форма проведення іспиту – колоквиум, під час якого обговорюються опис методів власного дослідження – 40 балів.

- умови допуску до іспиту:

До іспиту допускається аспірант, який за семестр набрав не менше 36 балів.

Аспіранти, які не набрали критично-розрахунковий мінімум (20), допускаються до допустового колоквиуму. Аспіранти допускаються до іспиту, якщо за результатами колоквиуму набрали 36 балів.

Оцінювання на іспиті.

Іспит вважається зарахованим лише за умови, якщо його складено на 40 балів.

7.2. Організація оцінювання

Оцінювання успішності знань студентів здійснюється у двох формах: семестрове оцінювання (тести, проєкт, семінарські заняття) і підсумкове оцінювання (іспит).

Успішне виконання завдання (тести, проєкт, семінари, іспит) – отримання за роботу не менше 60% від максимальної оцінки.

Загальна сума балів – 100 балів (із них семестрове оцінювання – максимум 60 балів, підсумкове оцінювання (іспит) – 40 балів).

Оцінювання на іспиті.

Іспит передбачає аналіз та обговорення методів дослідження аспіранта відповідно до теми його дисертації на основі соціальнокомунікаційного підходу. Якщо обговорення веде до висновку, що методи є валідними, їх вибір зрозумілий, обґрунтований, дослідження є реалістичним з точки зору фінансової, організаційної, технологічної, то іспит оцінюється 40-ка балами. **Іспит вважається складеним лише за умови отримання 40 балів. Не допускаються на іспиті методологічні неточності та, відповідно, заниження балів, оскільки методологічна основа дослідження має бути вивіреною, чіткою, доведеною. Фактично, іспит має двобальну систему оцінювання – зараховано/незараховано. Аспірант, який не набрав 40 балів, має перескласти іспит.**

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89

Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59
Зараховано / Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

Допустовий колоквіум.

На допустовий колоквіум запрошуються аспіранти, які не набрали 20 балів за семестр.

Аспірант може набрати бали за умови виконання та подання передбачених цією програмою самостійних робіт до колоквіуму.

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план занять

№ п/п	Номер і назва теми*	Кількість годин		
		Лекції	Семінари/ консультації, іспит	Самостійна робота
Назва лекції				
1	<i>Методологічні засади розвитку науки про соціальні комунікації. Основні поняття соціальнокомунікаційної методології.</i>	4		20
2	<i>Поняття про актуальність дослідження та проблему, на розв'язання якої спрямовано дослідження</i>	2		
3	<i>Поняття об'єкта (предмета), мети і завдань дослідження в контексті актуальності теми</i>	2		
4	<i>Процедури й правила написання вступної частини до дисертації з обґрунтуванням зв'язку між такими компонентами дослідження, як актуальність (спрямованість на розв'язання комплексної та/або суспільно значущої проблеми), об'єкт, мета, завдання дослідження</i>	2		20
Семінари				
1	<i>Колоквіум, присвячений відстоюванню позиції аспіранта-дослідника у правильності вибору проблеми (її суспільної актуальності) для наукового розв'язання</i>		6	
2	<i>Семінари-бесіди: аналіз комплексних або суспільно значущих проблем та шляхів їх розв'язання науковими засобами (на матеріалі досліджень аспірантів)</i>		6	20
3	<i>Семінари-бесіди: Встановлення та обґрунтування зв'язку між такими компонентами дослідження, як актуальність (спрямованість на розв'язання комплексної та/або суспільно значущої проблеми), об'єкт, мета, завдання</i>		4	20
4	<i>Обговорення методологічної пропозиції</i>		2	10
Консультації				
1	<i>Консультації</i>		2	
Самостійна робота				
1	<i>Написання опису методики власного дослідження</i>			30
Іспит-колоквіум				
	ВСЬОГО	10	20	120

Загальний обсяг 150 год., в тому числі:

Лекції – 10 год.

Семінари – 18 год.

Консультації – 2 год.

Самостійна робота – 120 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Тексти лекцій.
2. Різун, В., Скотникова, Т. (2008). Методи наукових досліджень у журналістикознавстві. Київ: Преса України, 2008.
3. Різун, В. (12.02.2011). Начерки до методології досліджень соціальних комунікацій. Наукова сторінка професора Володимира Різун, Інститут журналістики. URL: http://journalib.univ.kiev.ua/Nacherky_do_metodologiyi.pdf.
4. Верховна рада України. Національна рамка кваліфікацій. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
5. Шинкарук, В. (2002). Філософський енциклопедичний словник. Київ: Абрис.

Додаткова:

1. Як вирішувати проблеми, а не просто виконувати завдання? Розвиваємо complex problem solving. URL: <https://happyunday.ua/complex-problem-solving/>.
2. Верховна рада України. Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2019-%D0%BF>.